

Retsstatens ejendomsretsbegreb

er i sin mest omfattende form et aksiom, der indeholder to komplementære dele

1) Almenhedens ret til de jordværdier, der er skabt af hele samfundet.

2) Den enkeltes ret til arbejdets frugter, der er skabt af ved egen indsats.

For at respektere almenhedens ret til de fælles jordværdier, er det en nødvendig betingelse, at indehaveren af et areal betaler leje (grundskyld) til almenheden, svarende til den samfundsskabte fordel, der er ved at måtte benytte netop dette areal.

Og for at respektere den enkeltes ret til arbejdets frugter, der er skabt ved egen indsats, er det en nødvendig betingelse, at arbejdets frugter ikke beskattes.

Dette retvendte ejendomsretsbegreb stiller "samfundet" (og det er jo også på en måde almenheden) i en hel ny situation.

I dag "lever" samfundet næsten udelukkende af beskatning af arbejdets frugter. Som inddrages på ret tilfældig vis i form af de skatter og afgifter, som de skiftende politiske flertal vedtager. Og uddeles til de formål, som de samme skiftende flertal finder passende. Hvis det retvendte ejendomsretsbegreb skal respekteres, mister samfundet denne fødekæde. Samfundet henvises til at "leve" af den samlede grundskyld for hele Danmark. Og endda under den betingelse, at den ikke – som nu - kan uddeles til særformål, som de skiftende politiske flertal finder passende. For at almenhedens ret til de fælles jordværdier respekteres, er det nemlig en betingelse, at ALLE får del i grundskylden, da jorden netop er FÆLLES ejendom.

Ovenstående har været en kilde til evig "ballade" i retsliberale og georgistiske kredse. Jeg skal blot anføre to synspunkter.

En "skole" (A) mener, at almenretten til jorden er det centrale og at den respekteres fuldt ud, hvis den indkomne grundskyld deles i 6 millioner lige store portioner. Og at staten så i øvrigt kan beskatte og fordele, som det politiske flertal ønsker (altså som nu). Derved anerkender man ikke ovenstående aksiom nr. 2. Det er dog sandsynligt, at en uddeling penge i lige store lodder til alle vil reducere statens udgiftsbehov til sociale formål, skoler, sundhed osv., i det omfang, folk sættes bedre i stand til at betale selv. Og man undgår en masse af den debat, der følger af at ville indføre aksiom nr. 2.

En anden "skole" (B) mener, at de to aksiomer er ligestillede og at et brud på den ene er lige så forkert som et brud på den anden.

Skolen (A) får i det mindste et problem: Grundskylden når ikke sit fulde potentiale, så længe arbejde og produktion beskattes. Tænk på, hvad der vil ske med jordværdierne, hvis flertallet sætter indkomstskatten op til f.eks. 90 %. De 6 millioner andele kan blive ganske små. Naturligvis virker allerede den nuværende beskatning på ca. 50 % på lignende "grundskyldssænkende" måde.

Skolen (B) får i det mindste to problemer: For det første: Når samfundet ikke "må" beskatte arbejdets frugter, "tvinges" den til at forbruge af den eneste større indtægtskilde: den samlede grundskyld (som jo egentlig tilhører "alle"). Dette har ført til en lære om, at samfundet i retsstaten kun må tage sig af "naturlige fællesopgaver", der kommer alle til gode. Den samlede grundskyld må for alt i verden ikke uddeles til særinteresser (f.eks. "tilskud til fåreavlere"), da man derved i virkeligheden indirekte skaber en ny klasse af private jordejere. Og for det andet: Kan grundskylden "slå til"?

Undertegnede argumenterer principielt for skolen (B)s synspunkt. Jeg mener ikke, der er nogen vej udenom. Hvis vi skal nærme os fuld retfærdighed (aksiom 1+2) og ikke kun halv (aksiom 1).

Hvis vi nærmer os målet ved gradvist at lade grundskyld afløse skatter, så synes de økonomiske love i sig selv at anvise, at det er en frugtbar vej at gå: Når opkrævet grundskyld anvendes til skattelettelse, bevirker det i sig selv et øget grundskyldsprovenu. Som så giver mulighed for yderligere skattelettelse osv. Tænk f.eks. på, hvordan grundværdierne på Langeland vil vokse, hvis man gjorde øen momsfri, afgiftsfri og skattefri. Det samme gælder generelt ved landsdækkende skatte- og afgiftslettelse.

Desuden vil anvendelsen af opkrævet grundskyld til fornuftige offentlige investeringer ligeledes i sig selv øge grundskyldsprovenuet. Det klassiske eksempel er bygningen af Københavns Rådhus i begyndelsen af 1900-tallet. Da fik København en plads af internationalt format. Allerede da arkitekt Nyrups planer kom frem, steg grundværdierne i nærheden betydeligt og da rådhuset var bygget (pris 4.674.561,18 kroner) var grundværdierne på pladsen og i de omkringliggende gader steget med mere end 10 mill. kr. (*) – som kom grundejerne arbejdsfrit og stort set skattefrit indkasserede. Gennem en årlig grundskyld kunne man have finansieret hele byggeriet. Og for at føje spot til skade: Rådhuset blev i stedet i høj grad finansieret ved beskatning af fattige arbejdere i brokvarterernes usle rønner. Et lignende misforhold ser vi den dag i dag, hver gang det offentlige bygger en bro, en motorvej, en park osv.

(*) Kilde (bl.a.) "Samvirke" nr. 21 – 1950.

Men det rejser altså en masse spørgsmål, når "skattedebatten" blandes sammen med "grundskyldstanken". Når man både vil sikre almenhedens ret til de samfundsskabte værdier og arbejdets ret til frugterne af anstrengelser.

Og spørgsmålene er talrige: Kan grundskylden slå til? Til hvad? Til de naturlige fællesopgaver? Hvad er det? Og hvem bestemmer det? Er enhver form for beskatning et indgreb i arbejderes og virksomheders ret til arbejdets frugter? Er brugerbetaling OK? Og "stjæler" man ikke fra os alle sammen, når en del af grundskylden bruges til andet end at dele ud i lige lodder?

Disse spørgsmål har været anvendt som indvendinger mod skolen (B)s tanker. Men der findes solide principielle overvejelser og svar på nogle af disse vigtige spørgsmål. Men det må imidlertid vente til et senere nyhedsbrev.

NB. Jeg bryder mig ikke om Henry Georges udtryk: "at inddrage jordrenten ved beskatning". Det danske udtryk "fuld grundskyld" er bedre – det er noget jordejeren **skylder** almenheden for den fordel, han har af at måtte anvende stedet med alle dens natur- og samfundsskabte værdier. Og det er en praktisk og god måde at ordne det på. De, som nu ejer jorden, kan beholde den. Den fortsætter med at være "deres jord". De kan disponere frit, købe den, sælge den, overdrage den osv. Det er deres ret – når de har betalt deres skyld til almenheden.

NB. Udtrykket "arbejdets frugter" omfatter i virkeligheden TO produktionsfaktorer: Arbejde og (ægte) Kapital (dvs. løn og rente), idet bemærkes, at "Kapital" i denne sammenhæng betyder "hjælpemidler til fremme af arbejdets effektivitet". En høvl er således kapital. Det samme er en fabrik. I virkeligheden er ægte kapital arbejde (nemlig "opsparat arbejde").

Med venlig hilsen

Thorkil Sohn.

Modtaget fra vor læser Ole Petersen.

Noget om valget og retfærdighed

Når vore hjemlige politikere i disse dage overbyder hinanden i alt det gode, de vil gøre, for at udjævne den økonomiske forskel mellem os, hvorfor tør ingen af dem sige, at årsagen til uligheden i vort samfund har sin grund!!! Nemlig, hvad vi skylder hinanden!!!